

't Zunneke en 't moantje. Een gedicht uit 1864 van J.J. Cremer (1827-1880).

Deel 1

"'t Zunneke en 't Moantje" vertelt het verhaal van twee jonge vrouwen uit verschillende sociale klassen: de arme Mieke en de rijke Otteleyn. Ondanks hun verschillende achtergronden, hebben ze een diepe vriendschap die al in hun kindertijd begon. Het gedicht beschrijft hoe Otteleyn, vergeleken met de stralende zon, goedheid en hulp brengt in het leven van Mieke en haar zieke vader. Uiteindelijk trouwt Otteleyn met een rijke man en Mieke met haar geliefde Bart, maar hun vriendschap blijft bestaan, wat de blijvende impact van onbaatzuchtige liefde en steun benadrukt, gesymboliseerd door de zon en de maan.

Tekst:

Gunds wied in 't klein wit huuske ,
Doar woont Geurt Willems' kiend ,
Z' is lief, krek achttien joaren ,
Zacht, olik en gezwiend;
Keert zij heur blauwe kroaltjes
Noar 't glanzend zonnelicht,
Dan liekt ze krek ' en moantje,
Zoo'n oarig , rond gezicht!
Zoo'n zachtigheid ; zoo'n 'k weet niet.
Zeit buurmans kloeke Bart :
Moar wonder ! ' t noar de moan zien
Dat moakt oe roar um 't hart.
Alêvel , ' t hart mocht zwiegen,
Went , ien Geurt Willems' huus,
Viel oan geen trouw' te denken
Bij armoej , ziekte en kruus.
En Mieke , ' t liefken , fluustert:

Kom Bart , wê's maor tevreë,
We zullen hopen wachten,
't Lupt wis ien't eind nog mee.
't Is droef!
En zie , gunds wiejer,
Ien 't huus vol proal en pracht,
Doar woont ' en schatriek heerschap,
Moar , griemlig as de nacht;
Doar woont ' en korzel heerschap,
Vroeg oud van overload,
'En schrik veur de erme pachter,
Veur 't booi-volk ruw en kwoad;
En - de eenigst die met liefde
Nog oan hum bleef verknocht,
Is 't kiend die ' t jonge lêven
Den man ten offer brocht,
Die , zuute min versmoajend ...

-

Moar stil , wat schiet doar ree,
Langs ' t ruukend hoagedoren,
Vort , noar Geurt Willems' stee?
Zie onder ' t streujen huidje
Met fleddrend gruunzied lient ,
Doar toont ' et zonnig snuutje
Van heerschaps eenig kiend.
Z' is mooi ! mooi as ' et zonlicht,
Ziet Bart : >>went ziet z'oe oan,
't Is wel verdrêjd , a'j de oogen
Dan niet umlêg mot sloan.
Doar schiet ze vort . Bart ziet heur
Ien't zoal op Moor den hit.

't Schuum broest den zwarten lang-maon

Um neus en blank gebit,

En, 't roozig nêtelduukske

Van juffer Otteleyn,

Hie speurt ' et lang as 't fleddert

Ien ' t zomer oavendschijn.

Ien 't letst - half roajt half ziet ie 't -

Bij 't huuske klein en wit;

Daar wipt 't rood japunken

Van 't zoal ; en Moor de hit ,

Ze bindt hum oan den putboom ;

Zij voorts , op vlugge vuut'

'Et deurken ien. - Zoo'n juffer!

Wat die doar binnen duut!

Wi'jt weten... ?

Zie -ien 't huuske,

Véur 't roam bij ' t spinnewiel,

Doar zit ' en schrumplig bestje

Te sloapen ; de ouwe ziel!

Ze sloapt , en da's wel ' t wieste,

Went , woakt ze , en trooit ze 't rad,

Dan toch verruurt z'eur hand niet,

Ten woar' z'en snufke vat.

Z' is kiendsch. En gunder, achter

' Et voal bedstee-gardien,

Doar liet Geurt Willems eiges

Ziek ; al ' en wêk of tien.

Zien vrouw... is dood . Zes kienders ! ...

Verstoajt Mieke zee:

Bart , loawe wachten, hopen.

Help moar 'en henje mee,

Kiek , pas het Mieke handig
Heur voaders peul geschud;
't Jong volk lei z'al te sloopen
En 't pakt zoo gauw den dut
Pas het z'en lêpel vuurgloed
Geschept veur de ouwe sloof;

-

Went zelfs ien't zomer oavend
Wil Grootje ' en werme stoof
Pas het ze't al geredderd,
Of 't neigend zonnelicht
Koatst deur 't losgoand deurken
'En glans op heur gezicht:
En - Otteleyne groet heur.
Zie , Mieke kleurt en lacht,
Die Juffer ' t is ' en engel!
'En zonneke vol kracht,
'En zonneke vol liefde
Vol lêven en vol gloed,
Die weldoad brengt in kluuskes
En vrêje ien zwak gemoed.
Zie toch : uit eigen beurske
Ze dee 'et al tien wêk'
Telt Otteleyne ' t dagloon,
En , zonder zêjeprêk.

Ze fluustert moar twee woordjes:
Vertrouwen , en geduld .
En Mieke lacht : Och Juffer,
Doar hei'j mien mee vervuld.
Joa , vroeg was't oarig Mieken

Al Otteleyne's lust;

Wat wier dat boeren snuutje

As 't schoon was duk gekust.

'Et jufferken ----

-

acht joarkes ,

Klein Mieke , vier misschien ,

Was't oarigheid die grootste

Bij 't kleine ding te zien :

Ott'leentje ien mooie kleeckes ,

Moar zonder gruts bestoan ;

De dreumes : jekske en rökske

Zelfs houtren klumpkes oan .

Dan zat ien't juffers stuultje

Lief Mieke ; en Otteleyn

Veul harder op ' en benkske :

' t Klein ding was ook zoo klein !"

Dan gaf z'eur , kuukske of parzik ,

Gespoard uut eigen mond ;

Zoo'n parzik — wat ze smulde !

't Sap liep heur ' t munje rond .

Dan lei z'eur groote waspop ,

Met heel natuurlik hoar ,

In Mieke's erm en steunde

Den kop - Idie was te zwoar!

Dan leerde z'eur de breistêk ;

Al wiejer : ' t A. B. C.

Dóar had nou ' t boerendernje

Zoo'n groote schik niet mee.

Geduld ! Geduld !" had toen al

't Lief meisterke gezeid ;

En eindlik as ze't vatte

Wat was 't dan oarigheid!

De kiendsheid vloog al dartlend ,

Moar , ' t lieven van die twee ,

Langs blom en distel fleddrend

Vlood met de jeugd niet mee.

En , vroag ie : of geen lijën

Der jonkheidsmoed verwon ...?

't Licht kriegt de zon van hooger

De moan glanst deur de zon.

En nou --

Alschoon 't ook oavond is ;

Dat kleverveld , wat ruukt'et ,

En 't wiendje wêjt zoo frisch.

Joa , 't zonneke dook onder ,

't is buuten lieflik ,

- Bart het heur gloed gezien ,

Moar ook , hie toeft nog gern wat

Ien't blanke moaneschien :

G'en- oavend Mieke , " zaidie :

Zoo loat nog op ' et pad ... ?"

't Was krek of ' t lieflik dernje

Wat onder 't vurschoot had.

Och joa , " " sprak Mieke muuizoam :

Vrouw Huiberts oudste kiend ,

Zoo heur ik , mot van oavond

Ten volle al zin bediend ;

Einde deel 1.

22 juni 2025.

www.jacobcremer.nl